

Határozatok Tára

MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. július 12.¹

C-238/17. sz. ügy

**UAB „Renerga”
kontra
AB „Energijos skirstymo operatorius”
AB „Lietuvos energijos gamyba”
a következők részvételével:
UAB „BALTPOOL”,
Lietuvos Respublikos Vyriausybė,
Achema AB,
Achemos Grupė UAB**

(a Vilniaus miesto apylinkės teismas [vilnisi körzeti bíróság, Litvánia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – A villamos energia belső piaca – 2009/72/EK irányelv – A 3. cikk (2) bekezdése – Közszolgáltatási kötelezettségek – A 3. cikk (6) bekezdése – Pénzügyi ellentételezés – A 3. cikk (15) bekezdése – A tagállamok azon kötelezettsége, hogy tájékoztassák a Bizottságot minden olyan intézkedésről, amelyet az egyetemes szolgáltatási és közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése érdekében hoztak – A 36. cikk f) pontja – Szabályozó hatóság”

1. A Vilniaus miesto apylinkės teismas (vilnisi körzeti bíróság, Litvánia) által benyújtott jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy energiatermelő és két vásárló közötti, az utóbbiak által az előbbi javára késedelmesen megfizetett közszolgáltatási díjra vonatkozó jogvitából ered.

2. Azt javaslom, hogy a Bíróság azt a választ adja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdései elfogadhatatlanok, mivel nem áll fenn a 2009/72/EK irányelv² szerinti közszolgáltatási kötelezettség. A jelen ügy egyszerűen nem tartozik a 2009/72 irányelv hatálya alá.

¹ Eredeti nyelv: angol.

² A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 94. o.).

Jogi háttér

Az uniós jog

3. A 2009/72 irányelv (46) és (50) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:

„(46) A közszolgáltatási kötelezettségek tiszteletben tartása ennek az irányelvnek az egyik alapvető követelménye, és fontos, hogy ez az irányelv megállapítsa azokat a minden tagállam által tiszteletben tartandó közös minimális normákat, amelyek tekintetbe veszik a fogyasztóvédelmi célokat, az ellátás biztonságát, a környezetvédelmet és a verseny azonos szintjét minden tagállamban. Fontos, hogy a közszolgáltatási kötelezettségeket nemzeti szinten lehessen értelmezni az adott országokra jellemző körülmények és a közösségi jog tekintetbevételével.

[...]

(50) A közszolgáltatási követelményeket, ideértve az univerzális [helyesen: egyetemes] szolgáltatással kapcsolatos követelményeket is, és a belőlük eredő közös minimális normákat tovább kell szilárdítani, hogy minden fogyasztó – különösen a védelemre szorulóknak – biztosan részesüljön a verseny előnyeiből és a tisztességes árakból. A közszolgáltatási követelményeket nemzeti alapon kell meghatározni, a nemzeti körülmények figyelembevételével. [...]

4. A 2009/72 irányelv 3. cikkének (2), (6) és (15) bekezdése szerint:

„(2) A Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek – különös tekintettel annak 86. cikkére – teljes tiszteletben tartásával a tagállamok a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára általános gazdasági érdekből előírhatnak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek a biztonságra – az ellátás biztonságát is beleértve –, az ellátás folyamatosságára, minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre – beleértve az energiahatékonyságot, a megújuló forrásokból származó energiákat és az éghajlat védelmét – vonatkoznak. Ezeket a kötelezettségeket világosan meg kell határozni, azoknak átláthatónak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, továbbá a közösségi villamosenergia-ipari vállalkozások számára garantálniuk kell, hogy a nemzeti fogyasztókhöz egyenlő módon hozzáférjenek. Az ellátás biztonsága, az energiahatékonysági/keresletoldali szabályozás és a környezetvédelmi, valamint a megújuló forrásokból származó energiára irányuló célok teljesítése vonatkozásában – ahogy arra ez a bekezdés is hivatkozik – a tagállamok hosszú távú tervezést vezethetnek be, figyelembe véve annak lehetőségét, hogy harmadik fél is kérhet hozzáférést a rendszerhez.

[...]

(6) Amennyiben egy tagállam pénzügyi ellentételezést, egyéb ellentételezést és kizárólagos jogokat nyújt a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kötelezettségek teljesítéséért, ezt megkülönböztetéstől mentesen és átlátható módon kell tennie.

[...]

(15) A tagállamok – ezen irányelv végrehajtásakor – tájékoztatják a Bizottságot minden olyan intézkedésről, amelyet az egyetemes szolgáltatási és közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése érdekében hoztak – beleértve a fogyasztóvédelmet és a környezetvédelmet is –, valamint azok belföldi és nemzetközi versenyre gyakorolt lehetséges hatásairól, függetlenül attól, hogy a szóban forgó intézkedések esetében szükség van-e az ezen irányelv rendelkezéseitől való eltérésre. A tagállamok kétóvenként tájékoztatják a Bizottságot az említett intézkedések változásairól, függetlenül attól, hogy a szóban forgó intézkedések esetében szükség van-e az ezen irányelvtől való eltérésre.”

5. A 2009/72 irányelv 36. cikkének f) pontja szerint:

„Az ezen irányelvben meghatározott szabályozói feladatok végrehajtása során a szabályozó hatóság a 37. cikkben megállapított feladatai és hatáskörei keretében minden indokolt lépést megtesz a következő célkitűzések megvalósítása érdekében, intenzív konzultációt folytatva az egyéb érintett, megfelelő nemzeti hatóságokkal, ideértve a versenyhivatalokat is, azok hatáskörének elvonása nélkül:

[...]

f) annak biztosítása, hogy a rendszerüzemeltetők és a rendszerfelhasználók megfelelő – mind rövid, mind hosszú távú – ösztönzőket kapjanak a rendszerteljesítmény hatékonyságának növelésére és a piaci integráció elősegítésére”.

A litván jog

6. A 2009/72 irányelvet a litván jogba az Energetikos įstatymas (energiatörvény), az Elektros energetikos įstatymas (villamos energiáról szóló törvény), valamint az Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas (megújuló forrásokból származó energiáról szóló törvény) ültette át.

7. A villamos energiáról szóló törvény rendelkezései alapján a litván kormány 2012. július 18-án elfogadta a Vyriausybės nutarimas Nr. 916 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimoa című jogszabályt (a villamosenergia-ágazatban nyújtott közszolgáltatásokra vonatkozó eljárás jóváhagyásáról szóló 916. sz. kormányhatározat). E határozat 3. pontja értelmében a „közszolgáltatás ellentételezése” a Vyriausybės nutarimas Nr. 1157 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo című jogszabállyal (a villamosenergia-ágazatban a közszolgáltatások díjának kezelésére vonatkozó eljárás jóváhagyásáról szóló, 2012. szeptember 19-i 1157. sz. kormányhatározat) összhangban történik.

8. A 916. sz. határozat³ 18.1 pontja értelmében az 1157. sz. határozatban felsorolt közszolgáltatások üzemeltetőinek fizetett díj ideiglenesen felfüggeszthető a szóban forgó határozat feltételeivel összhangban, amennyiben a közszolgáltató vagy a hozzá kapcsolódó személyek nem fizetik meg az 1157. sz. határozat 16. pontjával összhangban a ténylegesen fogyasztott villamos energia után⁴ fizetendő közszolgáltatási díjat.

9. Az 1157. sz. határozat meghatározza a „kapcsolódó személyek” fogalmát (3.5. pont).⁵ A 26.1 pont szerint az elosztórendszer üzemeltetőnek, a vásárlást végző vállalkozásnak és a kezelőnek fel kell függesztenie a díjnak a közszolgáltató részére való kifizetését, amennyiben a közszolgáltató és/vagy a kapcsolódó személyek nem fizetik meg a közszolgáltatási díjakat a ténylegesen fogyasztott villamos energia után. Ugyanez a rendelkezés meghatározza azt is, mikor kell a közszolgáltatási díj fizetését folytatni. Az 1157. sz. határozat 26.2 pontja előírja, hogy amennyiben a közszolgáltató kilép a kapcsolódó személyek azon csoportjából, amelyben legalább az egyik személy részben vagy egészben nem fizette meg a közszolgáltatási díjakat az elfogyasztott villamos energia után, a közszolgáltatásra vonatkozó, kintlévő közszolgáltatási díjakat csak akkor kell a részére kifizetni, ha a korábbi kapcsolt személyek kifizetik a fogyasztott villamos energia után addig az időpontig esedékes közszolgáltatási díjat, amikor az említett személy a kapcsolt személyek csoportjából kilépett.

3 A 18.1 pontot a 2016. január 25-i 76. sz. kormányhatározattal történő módosítással illesztették be a 916. sz. határozatba.

4 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben nem szerepel több részlet a tényleges fogyasztásra vonatkozó közszolgáltatási díj jellegével vagy formáival kapcsolatban.

5 Ezt a 2016. január 27-i 77. sz. kormányhatározat módosította.

A tényállás, az eljárás és az előterjesztett kérdések

10. Az alapeljárás felperese, az UAB „Renerga” (a továbbiakban: Renerga) öt erőművet üzemeltet, amelyek megújuló energiaforrásokból származó villamos energiát állítanak elő. A Renerga az előállított villamos energiát villamosenergia-hálózatba táplálja be.

11. A Renerga az Achemával és más vállalkozásokkal együtt alkotja az Achemos Grupė UAB-t (a továbbiakban: Achema csoport).

12. A Renerga és az alperesek (az AB Energijos skirstymo operatorius és az AB Lietuvos energijos gamyba) között 2013. január 7. és június 19. között kötött szerződések értelmében a Renerga vállalja, hogy az általa előállított és a hálózatba betáplált összes villamos energiát az alperesek részére értékesíti, azok pedig azt megvásárolják és kifizetik. E szerződések értelmében az alperesek által a Renerga számára az említett villamos energia után fizetendő ár a villamos energia piaci árából és a közszolgáltatási díjból áll, amely i. a Renerga által a szabályozásban előírt feltételek alapján előállított villamos energia után fizetendő rögzített ár és ii. a piaci ár különbözetének felel meg.

13. 2016. február 25-i 16-SD-108. sz. közleményével a közszolgáltatási díjak kezelője, a BALTPPOOL tájékoztatta az alpereseket, hogy a 916. és az 1157. sz. határozat értelmében a közszolgáltatások díjának a Renerga részére történő kifizetését teljes egészében fel kell függeszteni, amíg az Achema vagy más kapcsolódó személyek az általuk ténylegesen fogyasztott villamos energiáért a közszolgáltatások díját teljes mértékben ki nem fizették. A BALTPPOOL szerint az Achema nem teljesítette teljes mértékben a ténylegesen fogyasztott villamos energia után fizetendő közszolgáltatási díj fizetésére vonatkozó kötelezettségét. Mivel az Achema csoport rendelkezett az Achema tőkéjével és a Renergában irányítást megalapozó részesedéssel, az Achema és a Renerga kapcsoló személynek minősült.

14. 2016. február 26-án a két alperes egyike, az AB Energijos skirstymo operatorius tájékoztatta a Renergát, hogy a számára fizetendő közszolgáltatási díj fizetését felfüggesztette. 2016. március 8-án a másik alperes, az AB Lietuvos energijos gamyba hasonló közleményt juttatott el a Renergához, amelyben azt állította, hogy a számára fizetendő közszolgáltatási díj fizetését határozatlan időre felfüggesztette, valamint hogy az értékesített villamos energiát csak a piaci áron fogja a részére kifizetni.

15. 2016. március 10-i 16-SD 135. sz. közleményével a BALTPPOOL megerősítette a Renerga számára, hogy a közszolgáltatási díj fizetését felfüggesztették, és közölte, hogy 2016. január 31-én 2016. február 24-i fizetési határidővel 629 794,15 euró teljes összegről (beleértve a hēa összegét is) szóló számlát küldött az Achema részére. Mivel 2016. február 25-én az Achema nem fizette ki ezt a számlát, az Achemának és a kapcsoló személyeknek tekintendő minden személy részére fizetendő közszolgáltatási díj kifizetését fel kellett függeszteni.

16. Mivel az alperesek nem teljesítették azon kötelezettségüket, hogy a Renerga részére megfizessék az általuk vásárolt villamos energia teljes árát, különösen annak a közszolgáltatási díjat jelentő összetevőjét, amelynek megfizetését a villamosenergia-ár részeként a szerződések előírták, az alperesek kifizetetlen közszolgáltatási díj címén a Renerga felé 1 248 199,81 euró összegű tartozást halmoztak fel.

17. Ezt a tartozást 2016. április 21-én visszafizették a Renerga részére, ugyanazon a napon, amikor a BALTPPOOL elfogadta az alpereseknek címzett 16-SD 188. és 16-SD 189. sz. közleményét.

18. 2016. december 12-én a Renerga keresetet indított a Vilnius miesto apylinkės teismas (vilniusi kerületi bíróság) előtt, azt kérve, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket 9 172,84, illetve 572,82 euró összegű kártérítés, vagyis a 2013. január 7-i, illetve június 19-i villamosenergia-adásvételi szerződés alapján járó közszolgáltatási díjak késedelmes megfizetése miatt járó késedelmi kamatok megfizetésére. Emellett a Renerga azt kéri, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket 8,05% éves kamattal fizetésére.

19. Mivel a jogvita eldöntéséhez pontosítani kell a 2009/72 irányelv különböző rendelkezéseit, a Vilnius miesto apylinkės teismas (vilnisi kerületi bíróság) 2017. április 11-i ítéletével, amely 2017. május 9-én érkezett a Bírósághoz, az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) A 2009/72 irányelvben meghatározott szabályozási feladatokat ellátó szabályozó hatóságra vonatkozóan a 2009/72 irányelv 36. cikkének f) pontjában meghatározott, annak biztosítására vonatkozó célkitűzést, »hogy a rendszer-üzemeltetők és a rendszerfelhasználók megfelelő – mind rövid, mind hosszú távú – ösztönzőket kapjanak a rendszerteljesítmény hatékonyságának növelésére és a piaci integráció elősegítésére«, az ösztönzők megadása elmulasztásának (a közszolgáltatási díj kifizetése elmulasztásának) tilalmaként vagy azok korlátozásaként kell-e érteni és értelmezni?
- 2) Tekintettel arra, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a közszolgáltatási kötelezettségeket világosan meg kell határozni, azoknak átláthatónak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, és a 2009/72 irányelv 3. cikkének (6) bekezdése előírja, hogy a pénzügyi ellentételezést megkülönböztetéstől mentesen és átlátható módon kell meghatározni, tisztázni kell a következőket:
- 2.1) a 2009/72 irányelv 3. cikke (2) és (6) bekezdésének rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy az említett rendelkezések megtiltják a közszolgáltatók ösztönzésének korlátozását, amennyiben az általuk vállalt, a közszolgáltatásra vonatkozó kötelezettségeket megfelelően teljesítik?
- 2.2) a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (6) bekezdésében szereplő rendelkezések szempontjából hátrányosan megkülönböztetőnek, nem világosnak és a tisztességes versenyt korlátozóknak kell-e tekinteni a nemzeti jogban szereplő azon kötelezettséget, amely szerint a közszolgáltató által kapott pénzügyi ellentételezés kifizetését a közszolgáltató által elvégzett közszolgáltatási tevékenységtől és a közszolgáltató által vállalt kötelezettségek teljesítésétől függetlenül fel kell függeszteni, azzal, hogy ez a szabályozás a közszolgáltatás ellentételezése kifizetése korlátozásának (felfüggesztésének) jogalapját a közszolgáltatóval kapcsolatban lévő személy (amelyben ugyanazon vállalkozás rendelkezik irányítást megalapozó részesedéssel, mint amely a közszolgáltatóban) cselekményeinek és kötelezettségeinek teljesítésével kapcsolja össze, és attól teszi függővé a közszolgáltatás fogyasztási díjának az említett vállalkozás esetében történő kiszámítása során?
- 2.3) a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (6) bekezdésében szereplő rendelkezések szempontjából hátrányosan megkülönböztetőnek, nem világosnak és a tisztességes versenyt korlátozóknak kell-e tekinteni a nemzeti jogban szereplő azon kötelezettséget, amely szerint a közszolgáltató által kapott pénzügyi ellentételezés kifizetését fel kell függeszteni, jóllehet a közszolgáltató továbbra is köteles teljeskörűen teljesíteni a közszolgáltatás nyújtására vonatkozó kötelezettségeit, valamint a villamos energiát vásároló vállalkozások felé fennálló szerződéses kötelezettségeit?
- 3) A 2009/72 irányelv 3. cikkének (15) bekezdése alapján, amely előírja, hogy a tagállamok két évente tájékoztassák a Bizottságot minden olyan intézkedés változásáról, amelyet az egyetemes szolgáltatási és közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése érdekében hoztak, kötelese-e valamely tagállam, amely a közszolgáltatónak kifizethető ellentételezés korlátozására vonatkozó jogalapokat, szabályokat és mechanizmusokat előíró nemzeti jogszabályt fogadott el, tájékoztatni az Európai Bizottságot az ilyen új jogszabályról?
- 4) Sérti-e a 2009/72 irányelv végrehajtásának célkitűzéseit és az uniós jog általános elveit (jogbiztonság, jogos bizalom, arányosság, átláthatóság, hátrányos megkülönböztetés tilalma), ha valamely tagállam a nemzeti jogába a közszolgáltatóknak kifizethető ellentételezés korlátozására vonatkozó jogalapokat, szabályokat és mechanizmusokat fogad el?”

20. A Bíróság 2018. február 28-án a Bíróság eljárási szabályzatának 101. cikke alapján felvilágosításkérést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz, amelyre az 2018. március 26-án válaszolt.

21. Az alapeljárás felei, az Achema csoport, a BALTPOOL, a litván kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. Az alapeljárás alperesei kivételével a fentiek mindegyike részt vett a 2018. május 3-án tartott tárgyaláson.

Értékelés

Az elfogadhatóságról

Tárgy

22. Kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arról kíván meggyőződni, hogy a 2009/72 irányelv különböző rendelkezéseivel és az uniós jog általános elveivel ellentétes-e azon nemzeti szabályok alkalmazása, amelyek lehetővé teszik, hogy az energiatermelőkkel szemben felfüggeszék a megújuló energiaforrásokból származó villamos energia termelésének elősegítésére irányuló közszolgáltatási díjak kifizetését addig, amíg az említett termelőkhez kapcsolt személyek ki nem fizették a tényleges villamosenergia-fogyasztásuk alapján fizetendő közszolgáltatási díjat.

23. A szóban forgó ügy egy olyan jogvitából ered, amelyben a villamosenergia-termelő Renega, valamint két vállalkozás, az Energijos skirstymo operatorius és a Lietuvos energijos gamyba közötti szerződés előírja, hogy az előbbinek az általa termelt (megújuló energiaforrásokból származó) villamos energiát *értékesítenie* kell az utóbbiak részére. A két vásárló vállalkozás a maga részéről köteles kifizetni a vásárolt villamos energiát. A szerződések azonban nem kötelezik a Renegát arra, hogy villamos energiát *termeljen*. Értelmezésem szerint a kérdést előterjesztő bíróság magyarázatai arra utalnak, hogy a szerződések polgári jog által szabályozott jogviszonyokat hoztak létre.

24. A szóban forgó ügy meghatározó vonása az, hogy hogyan számítják ki a két vállalkozás által vásárolt villamos energia árát: a villamos energia piaci árához hozzáadnak egy úgynevezett közszolgáltatási díjat. Ezt a közszolgáltatási díjat és a kezelésének feltételeit is többek között a 916. és az 1157. sz. határozat írja elő.

25. A kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárás a közszolgáltatási díj *késedelmes megfizetése* miatti kártérítési keresetre vonatkozik. Vagyis ezek a kérdések csupán az *ilyen díjfizetési megállapodásra vonatkozó szabályokkal* foglalkoznak, nem pedig a szolgáltatónak a közszolgáltatási díjra vonatkozó (eredeti) jogával, még kevésbé az ilyen díj jogellenes állami támogatásként való esetleges minősítésével.

26. Azonban a kérdések abból indulnak ki, hogy a Renegának valójában valamely tagállam (a Litván Köztársaság) által előírt közszolgáltatási kötelezettsége állt fenn.

27. Álláspontom szerint nem ez a helyzet, és ezért gondolom úgy, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések elfogadhatatlanok. Nincs olyan tagállami aktus, amely közszolgáltatási kötelezettséget írna elő.

A 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése

28. A 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése szerint a Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek – különösen 106. cikkének – teljes tiszteletben tartásával a tagállamok a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára általános gazdasági érdekből előírhatnak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek a biztonságra – az ellátás biztonságát is beleértve –, az ellátás

folymatosságára, minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre – beleértve az energiahatékonyságot, a megújuló forrásokból származó energiákat és az éghajlat védelmét – vonatkoznak. Az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése pedig azt írja elő, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével „megbízott” vállalkozások olyan mértékben tartoznak a Szerződések szabályai, különösen a versenyszabályok hatálya alá, amennyiben ezek alkalmazása sem jogilag, sem ténylegesen nem akadályozza a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását.

29. E két rendelkezés közös vonása, hogy a *tagállamok* azok, amelyek az általános gazdasági érdekre tekintettel eredetileg előírják a közszolgáltatási kötelezettséget (a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése) vagy megbízzák a vállalkozásokat az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével (az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése).

30. A jelen indítvány jogi keretében idézett litván jogszabályok egyike sem ír elő a Renerga számára közszolgáltatási kötelezettséget.

31. Közelebbről a 916. és az 1157. sz. határozat a villamosenergia-ágazatban nyújtott közszolgáltatások nyújtására vonatkozó eljárás szabályozására és a villamosenergia-ágazatban a közszolgáltatások díjának kezelésére vonatkozó eljárás jóváhagyására szorítkozik. E határozatok rendelkezései nem kötelezik a villamosenergia-termelőket megújuló energiaforrások használatára. Sehol nem írják elő, hogy az olyan vállalat, mint például a Renerga, köteles lenne ilyen villamos energiát termelni vagy továbbítani.

32. Hiányzik tehát a tagállami jogi aktus.

33. Az alapeljárás felei között létrejött szerződések sem írnak elő ilyen kötelezettséget.

34. Függetlenül attól, hogy főszabály szerint valamely magánjogi *szerződés* tartalmazhat-e tagállam által előírt közszolgáltatási kötelezettséget, nem látok közszolgáltatási *kötelezettséget* a szerződésben. Tulajdonképpen a szerződések, amelyeket a jelek szerint szabadon, a közigazgatási szervek beavatkozása nélkül kötöttek meg, csupán azt írják elő, hogy a Renerga vállalja, hogy az alperesek részére értékesíti az erőműveiben előállított és a hálózatba betáplált, megújuló forrásból származó energiát, az alperesek pedig vállalják, hogy azt megvásárolják. Úgy tűnik, a Renerga csupán szerződési szabadságát gyakorolta, és ennek alapján önként vállalt kötelezettséget.⁶ Egy ilyen lépés véleményem szerint nem tekinthető a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kötelezettségnek.

35. Következésképpen a Litván Köztársaság nem írhatott elő a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében vett közszolgáltatási kötelezettséget.

36. Érdekes módon úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság is ezen a véleményen van, mivel habár az említett bíróság azt állítja, hogy a 916. sz. határozat 7.1 és 8.1 pontja alapján a Renerga közszolgáltatónak tekintendő,⁷ ő maga úgy véli, amint az a Bíróság felvilágosításkérésére adott válaszából kiderül, hogy a Renergának a 2009/72 irányelv 3. *cikke alapján* nem volt közszolgáltatási kötelezettsége.

37. A teljesség kedvéért hangsúlyozni kell, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem szempontjából nincs jelentősége annak, hogy, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság kiemelte, a Renerga rendben teljesítette a szerződésekből eredő valamennyi kötelezettséget, vagyis megújuló energiaforrásokból származó, jó minőségű villamos energiát táplált az alperesek hálózataiba, az alperesek azonban nem teljesítették ellenszolgáltatásként az ennek megfelelő azon kötelezettségüket, hogy a Renergának a villamos energia teljes, a közszolgáltatási díjat magában foglaló vételárát az annak részét képező megfizessék.

⁶ Értékesíteni, de nem előállítani.

⁷ Amint az jelen indítványban is szerepel, anélkül, hogy meghatározta volna, miből állt a közérdekű szolgáltatás.

38. A nemzeti bíróságoknak kell eldönteniük azt a kérdést, hogy a szerződésekben részes felek milyen mértékben nem teljesítették az e szerződésekből eredő kötelezettségeiket, valamint azt, hogy ebben az összefüggésben hivatkozhatnak-e a 916. és az 1157. sz. határozatra. Amint azt kifejtettem, a 2009/72 irányelvnek itt nincs relevanciája.

39. Tisztában vagyok azzal, hogy ha a nemzeti bíróságok által feltett kérdések uniós jogi rendelkezés értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni.⁸ Ugyanakkor a szóban forgó ügy véleményem szerint nem teszi lehetővé, hogy a Bíróság az előterjesztett kérdésekre hasznos választ adjon, mivel nyilvánvaló, hogy a 2009/72 irányelv különböző rendelkezéseinek kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával.⁹

Eredmény

40. E megfontolások arra engednek következtetni, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.

Az ügy érdeméről (hipotetikusan)

41. Értékelésem további része arra az eshetőségre vonatkozik, ha a Bíróság nem osztaná eddigi elemzésemet, hanem úgy dönt, hogy válaszol a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire.

Az első kérdésről

42. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arról kíván meggyőződni, hogy a 2009/72 irányelv 36. cikkének f) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a szabályozó hatóság nem teheti meg, hogy ne adjon meg valamely ösztönzőt, ideértve a közszolgáltatási kötelezettségek díjazását is, vagy nem korlátozhatja az ilyen ösztönzőket.

43. A 2009/72 irányelv 36. cikke meghatározza a szabályozó hatóság általános célkitűzéseit. Előírja, hogy az ezen irányelvben meghatározott szabályozói feladatok végrehajtása során a szabályozó hatóság minden indokolt lépést megtesz egy sor célkitűzés megvalósítása érdekében,¹⁰ amely célkitűzések egyike annak biztosítása, hogy a rendszerüzemeltetők és a rendszerfelhasználók megfelelő – mind rövid, mind hosszú távú – ösztönzőket kapjanak a rendszerteljesítmény hatékonyságának növelésére és a piaci integráció elősegítésére (a 36. cikk f) pontja).

44. Nem látom be, hogy e rendelkezés értelmezése mennyiben releváns az alapeljárás tárgyát képező jogvita szempontjából.

45. Ezen eljárásoknak a szabályozó hatóság intézkedései nem képezik tárgyát.¹¹ Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság sehol nem fejt ki, hogy a megújuló forrásokból származó villamos energia termelőinek járó díj ideiglenes felfüggesztése hogyan kapcsolódik egy olyan ösztönzőhöz, amelynek célja a rendszerteljesítmény hatékonyságának növelése.

8 Lásd: 1997. július 17-i Luer-Bloem ítélet (C-28/95, EU:C:1997:369, 25. pont); 2017. március 2-i Pérez Retamero ítélet (C-97/16, EU:C:2017:158, 21. pont).

9 Összehasonlítható helyzetekhez lásd: 2011. július 7-i Agafitei és társai ítélet (C-310/10, EU:C:2011:467, 27. pont); 2017. március 2-i Pérez Retamero ítélet (C-97/16, EU:C:2017:158, 22. pont).

10 Mindezt a 37. cikkben megállapított feladatai és hatáskörei keretében, intenzív konzultációt folytatva az egyéb érintett, megfelelő nemzeti hatóságokkal, ideértve a versenyhivatalokat is, azok hatáskörének elvonása nélkül.

11 A 2009/72 irányelv 35. cikkének (1) bekezdése értelmében minden tagállamnak egy nemzeti szabályozó hatóságot kell kijelölnie. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem határozza meg közelebbről, hogy a Litván Köztársaság melyik szervezetet jelölte ki ilyen hatóságnak (ez a hatóság a Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija [nemzeti ár- és energia-ellenőrzési bizottság] – <https://ec.europa.eu/energy/en/national-regulatory-authorities>). Ehelyett két alkalommal a litván kormányra hivatkozik.

46. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság az 1. kérdésre azt a választ adja, hogy a 2009/72 irányelv 36. cikk f) pontjával nem ellentétes azon nemzeti szabályok alkalmazása, amelyek lehetővé teszik, hogy felfüggeszsek a megújuló energiaforrásokból származó villamos energia termelésének elősegítésére irányuló közszolgáltatási díjak kifizetését addig, amíg az említett termelőkhez kapcsolt személyek ki nem fizették a tényleges villamosenergia-fogyasztásuk alapján fizetendő közszolgáltatási díjat.

A második kérdéstről

47. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arról kíván meggyőződni, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (6) bekezdésével ellentétes-e az a nemzeti jogszabály, amely alapján a megújuló forrásokból származó villamos energia termelőinek tevékenységével nem közvetlenül összefüggő okokból, hanem a termelőhöz kapcsolódó személyek tevékenysége folytán felfüggeszhető a termelőknek járó közszolgáltatási díj kifizetése, akkor is, ha a tőlük villamos energiát vásároló vállalkozások felé fennálló szerződéses kötelezettségeiket teljes mértékben teljesítették. Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság annak tisztázását kéri, hogy a díjfizetés felfüggesztését lehetővé tevő díjfizetési megállapodások hátrányosan megkülönböztetőnek, nem világosnak és a tisztességes versenyt korlátoznak minősülnek-e.

48. A 2009/72 irányelv 3. cikkének (6) bekezdése értelmében, amennyiben egy tagállam pénzügyi ellentételezést, egyéb ellentételezést és kizárólagos jogokat nyújt az említett cikk (2) és (3) bekezdésben meghatározott kötelezettségek teljesítéséért, ezt megkülönböztetéstől mentesen és átlátható módon kell tennie.

49. E rendelkezésben az „amennyiben” kifejezés arra utal, hogy a tagállamok nem kötelesek pénzügyi ellentételezést nyújtani azon vállalkozásoknak, amelyekre a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése szerinti közszolgáltatási kötelezettség vonatkozik.

50. Ezenfelül emlékeztetni kell arra, hogy a 2009/72 irányelv (46) preambulumbekkezdéséből – amely kimondja, hogy az irányelv olyan „közös minimális normákat” ír elő, amely többek között figyelembe veszi a környezetvédelmet – az következik, hogy az irányelv nem teljesen és kimerítő jelleggel harmonizálja a hatálya alá tartozó összes kérdést.

51. Az irányelvben sehol nem szerepelnek részletes szabályok arra vonatkozóan, hogy hogyan kell a tagállamokban a támogató intézkedéseket a közszolgáltatókra alkalmazni. Ebből arra következtettek, hogy amíg az olyan általános elveket, mint a megkülönböztetésmentesség és átláthatóság elvét tiszteletben tartják, a tagállamok bizonyos fokú mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek.

52. Végezetül a Bíróság a 2009/72 irányelv elődjét¹² illetően azt is kimondta, hogy a tagállamok jogosultak az általános gazdasági érdekű szolgáltatásaik terjedelmét és szervezetét meghatározni. Különösen figyelembe vehetik a nemzeti politikájukra jellemző sajátos célokat.¹³

53. Ezért a második kérdésre azt a választ javaslom adni, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (6) bekezdésével nem ellentétes az a nemzeti jogszabály, amelynek alapján a megújuló forrásokból származó villamos energia termelőinek tevékenységével nem közvetlenül összefüggő okokból, hanem a termelőhöz kapcsolódó személyek tevékenysége folytán felfüggeszhető a termelőknek járó közérdekű szolgáltatási díj kifizetése, akkor is, ha a tőlük villamos energiát vásárló vállalkozások felé fennálló szerződéses kötelezettségeiket teljes mértékben teljesítették.

¹² A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 176., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 211. o.).

¹³ Lásd: 2011. december 21-i ENEL ítélet (C-242/10, EU:C:2011:861, 50. pont).

A harmadik kérdésről

54. Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy 2009/72 irányelv 3. cikkének (15) bekezdésével összhangban a Litván Köztársaság köteles-e tájékoztatni a Bizottságot arról, hogy a nemzeti jogba bevezeti a közszolgáltatókat megillető valamely támogatási intézkedés kifizetése felfüggesztésének lehetőségét.

55. A 2009/72 irányelv 3. cikkének (15) bekezdése előírja, hogy a tagállamoknak tájékoztatniuk kell a Bizottságot minden olyan intézkedésről, amelyet az egyetemes szolgáltatási és közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése érdekében hoztak – beleértve a fogyasztóvédelmet és a környezetvédelmet is –, függetlenül attól, hogy a szóban forgó intézkedések esetében szükség van-e az irányelv rendelkezéseitől való eltérésre. A tagállamoknak ezen kívül kétévenként tájékoztatniuk kell a Bizottságot az említett intézkedések változásairól, függetlenül attól, hogy a szóban forgó intézkedések esetében szükség van-e az irányelvtől való eltérésre.

56. Nem tudom elképzelni, hogy egy kifizetésre vonatkozó megállapodás módosítása és felfüggesztése hogyan minősülhet valamely közszolgáltatási kötelezettség *teljesítésére irányuló* intézkedésnek a 2009/72 irányelv 3. cikkének (15) bekezdése értelmében.

57. A harmadik kérdésre ezért azt a választ javaslom, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (15) bekezdésével összhangban a Litván Köztársaság nem köteles tájékoztatni a Bizottságot arról, hogy a nemzeti jogba bevezeti a közszolgáltatókat megillető valamely támogatási intézkedés kifizetése felfüggesztésének lehetőségét.

A negyedik kérdésről

58. Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arról kíván meggyőződni, hogy sérti-e a 2009/72 irányelv végrehajtásának célkitűzéseit és az általános uniós jogi elveket (jogbiztonság, jogos bizalom, arányosság, átláthatóság, hátrányos megkülönböztetés tilalma), ha valamely tagállam a nemzeti jogában a közérdekű szolgáltatóknak kifizethető ellentételezés korlátozására vonatkozó jogalapokat, szabályokat és mechanizmusokat fogad el?

59. A kérdést előterjesztő bíróság által megadott információk alapján nem vagyok abban a helyzetben, hogy értékelni tudjam, mennyiben sérülnek a fent említett általános uniós jogi elvek.

60. Ezenfelül a releváns elemekkel az elfogadhatóságról, valamint a második kérdésről szóló részben már foglalkoztam. Tulajdonképpen, ha feltételezzük, hogy a szóban forgó ügy tárgya a 2009/72 irányelv hatálya alá tartozik, nem kell a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott elsődleges jogi elvekre hivatkozni.

Véggövetkeztetés

61. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Vilnius miesto apylinkės teismas (vilnisi kerületi bíróság, Litvánia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre az alábbiak szerint válaszoljon:

A Vilnius miesto apylinkės teismas (vilnisi körzeti bíróság, Litvánia) által benyújtott, 2017. április 11-i előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.